

[buiten de] BOOT

DONATEURSKRANT van de stichting LANDELIJK ONGEDOCUMENTEERDEN STEUNPUNT (LOS)

NUMMER 4 • DECEMBER 2010

Nieuw regeringsbeleid

Illegaliteit strafbaar: wat betekent dat voor ons?

Het nieuwe kabinet wil illegaliteit strafbaar stellen. Ook wil zij alsnog het wetvoorstel invoeren, waarin staat dat migranten die ooit illegaal in Nederland verbleven, hun kans op een verblijfsvergunning verliezen. Wat staat ons te wachten?

Door Rian Ederveen

Onder het motto 'streng maar rechtvaardig' somt het nieuwe kabinet tal van maatregelen op, waarmee immigratie ingeperkt moet worden en illegaliteit moet worden bestreden. In de inleiding staat nog wel dat het kabinet participatie wil bevorderen en respect zal hebben voor de mensenrechtenverdragen. Daar is in de rest van de tekst weinig van terug te vin-

de strafbaarstelling wordt de duur van de detentie immers alleen maar verlengd en de uitzetting dus vertraagd. De strafbaarstelling helpt ook niet om de kans op uitzetting te vergroten.

Migranten die illegaal in Nederland verblijven lopen al elk moment het risico opgepakt en in detentie gezet te worden. Strafbaarstelling maakt dat risico niet groter, alleen wordt de de-

FOTO © JAN KEES HELMS

den: voor diverse plannen moeten EU-richtlijnen met minimumnormen aangepast worden.

Met het voorstel om illegaal verblijf strafbaar te stellen, overschrijdt dit kabinet een grens. Tot nu toe was het alleen strafbaar om misbruik te maken van de zwakke rechtspositie van illegaal verblijvende migranten, zoals bijvoorbeeld bij illegale tewerkstelling voor een laag loon. Minister Verdonk heeft destijds wel overwogen om illegaal verblijf strafbaar te stellen, maar ze zag ervan af omdat dit niet zou helpen bij haar doel: illegaal verblijf tegen gaan en illegaal verblijvenden uitzetten. Door

tentieperiode verlengd. Migrant zonder verblijfsvergunning zullen dus nog meer proberen om uit beeld van instanties te blijven. Dat betekent dat ze nog kwetsbaarder worden voor uitbuiting en nog minder dan nu geneigd zullen zijn om aangifte te doen. Ook zal het voor de hulpverlening moeilijker worden om met hen in contact te komen. Waarschijnlijk zullen zij nog minder medische zorg vragen. Ze zullen hun identiteit verbergen. Ze willen immers voorkomen dat ergens geregistreerd staat dat ze illegaal in Nederland verbleven, want dat kan betekenen dat ze hun verblijf later nooit meer kunnen legaliseren.

UIT DE PRAKTIJK

PILOT IND

Een vader vraagt bij de IND een verblijfsvergunning vanwege gezinsleven aan, maar de IND wijst de aanvraag direkt af. Ze pakt hem op voor de ogen van vrouw en kind. Het blijkt een *pilot* van de IND te zijn, die dergelijke aanvragen wil ontmoedigen.

ONDERWIJS VOOR KINDEREN

De school van een nieuwe illegale leerling had alvast contact met de gemeente opgenomen, omdat het kind daar nog niet ingeschreven was. De gemeente had alvast contact met de IND opgenomen, omdat de moeder nog geen verblijfsvergunning had. Onbedoeld bracht de school daardoor het gezin in een moeilijke situatie.

MENSENHANDELSLACHTOFFER

Een Nigeriaanse vrouw die in Italië slachtoffer van mensenhandel was geworden, vroeg in Nederland bij de politie om hulp. Maar de politie besloot dat zij niets kon doen voor Italiaanse mensenhandelslachtoffers en zette haar vast. De politie dreigt haar naar Nigeria terug te sturen.

Het nieuwe kabinet wil ook de mogelijkheden voor legalisering inperken. Aanvragen voor verblijf vanwege medische of humanitaire redenen zullen niet meer mogelijk zijn. De rechtsbijstand voor een herhaalde aanvraag voor verblijfsvergunning wordt verminderd. De eisen bij gezinsvorming worden aangescherpt. Partners kunnen pas na vijf jaar een onafhankelijke verblijfsvergunning krijgen. Als mensen hun inburgeringstoets niet halen, kunnen ze hun verblijfsvergunning verliezen. Met een strafblad vanwege illegaal verblijf wordt de kans op legalisering sowieso al minder. Al deze maatregelen leiden ertoe dat het aantal mensen zonder verblijfsvergunning zal toenemen, omdat er minder mogelijkheden zijn voor legalisering. Deze groep migranten heeft nauwelijks nog perspectief.

Noodopvangen die voorheen alleen mensen hielpen met perspectief, kunnen zich afvra-

gen of zij hun doelgroep niet moeten uitbreiden. Immers, ook voor mensen die om allerlei redenen echt niet terug kunnen, zal vaak geen perspectief op een verblijfsvergunning meer zijn. De actiegroep Autonoom Centrum zei het eind jaren negentig al: Er zijn geen onwettige mensen, er zijn onmenselijke wetten. Als we onze eigen criteria voor hulp verbinden aan onmenselijke wetten, sluiten we een grote groep hulpvragers uit. Het kan toch niet zo zijn dat zij alleen afhankelijk worden van de markt voor zwart werk enerzijds en van hun vrienden anderzijds. Laten we daarom proberen om gezamenlijk de humaniteit van onze samenleving te blijven bewaken, en creatieve vormen te zoeken voor de ondersteuning van mensen die geen kant meer op kunnen. Stichting LOS zal zich hard blijven maken voor een reële omgang met migranten zonder verblijfsvergunning en de waarborging van hun rechten in wetgeving en beleid. ●

LOS kort

Hulpverlening mogelijk strafbaar

Stichting LOS is opgericht om organisaties voor noodopvang te ondersteunen die migranten zonder verblijfsvergunning helpen. Sinds het 'pardon' is deze hulpverlening onder druk komen te staan. Steeds meer gemeenten beëindigen de financiële steun en ook de steun uit de samenleving lijkt te verminderen. Toch blijft noodopvang nog hard nodig: voor de afvallers van het pardon, voor de vluchtelingen die na 2001 kwamen (en die inmiddels ook al vele jaren hier zijn), voor de groep wiens tijdelijke vergunning is vervallen omdat het herkomstland inmiddels weer veilig is verklaard, en tenslotte voor de groep migranten die nooit asiel heeft aanvraagd en bijna helemaal onzichtbaar is.

Migranten zonder verblijfsvergunning en zonder asielverleden worden vooral door landgenoten geholpen. Stichting LOS wil voorkomen dat zij geïsoleerd raken en legt daarom sinds dit jaar contact met migrantenorganisaties. We ontdekken de grote verschillen tussen migranten uit verschillende herkomstlanden: sommigen staan open voor samenwerking, anderen zijn terughoudend. Dat hangt onder andere sa-

men met de verschillende manieren die deze migranten hebben ontwikkeld om zonder verblijfsvergunning te overleven. Het is makkelijker praten over werk als huishoudelijk werkster, dan over werk met valse documenten. Ook is het om begrijpelijke redenen moeilijk om met de moskeeën het gesprek over de hulpverlening met migranten zonder verblijfsvergunning te beginnen.

Het project Vrouwen zonder Verblijfsvergunning heeft al veel waardevolle contacten opgeleverd, onder andere met de vrouwenopvang waarover u elders in dit blad meer leest. Ook hebben we contact gelegd met de vereniging Vrouw en Recht. Samen met hen willen we in de toekomst de rechtspositie van illegale moeders met legale of Nederlandse kinderen verbeteren.

Met een rechts kabinet zal de hulpverlening aan mensen zonder verblijfsvergunning nog moeilijker worden. We gaan daarom met andere landelijke organisaties de krachten bundelen om op te komen voor de rechten van migranten zonder verblijfsvergunning.

“Ik hoop maar dat hij zijn moeder weer terugvindt”

Ze hebben geen huis, mogen niet werken en kunnen nergens heen. Het leven voor mensen zonder papieren is niet eenvoudig. Gewone burgers, die zich het lot van deze mensen aantrekken, bieden soms uitkomst door praktische hulp te geven. Waarom doen ze dat? Wat drijft ze? In de rubriek ‘De buurvrouw’ wordt iedere vier maanden één van deze helpers geportretteerd.

Door Caroline Hanrath

Binnenkort hoopt Alice Johannis Samoedja naar Schiphol te kunnen brengen. De man over wie zij zich vier jaar lang ontfermde, zal dan kunnen terugkeren naar zijn geboorteland Ivoorkust. Alice bidt dat de 35-jarige Samoedja erin zal slagen om daar zijn moeder en de rest van zijn familieleden terug te vinden. “Dat is alles wat hij nog wil”, vertelt Alice. “Zijn situatie in Nederland is volstrekt uitzichtloos. Sam lijdt aan ernstige depressies en is geestelijk uitgeput. Af en toe brengt hij zichzelf snijwonden toe; uit pure wanhoop.”

Ze kwamen elkaar tegen tijdens een straatfestival in haar woonplaats Winterswijk en raakten in gesprek. Samoedja had geen papieren en leidde een zwervend bestaan. Alice, net weduwe geworden en moeder van zes kinderen, bood hem een matras op de grond aan. Sinds-

dien is zij zijn steun en toeverlaat. Er volgden twee, slopende jaren om Sam – zoals hij door iedereen wordt genoemd – weer in de asielprocedure te krijgen. “Officiële instanties voor daklozenopvang mogen geen illegalen meer opnemen. Dus sliep Sam vaak bij mij thuis.”

Aangehouden

Uiteindelijk heeft Sam zich bij de politie gemeld om zich vrijwillig te laten uitzetten. Aanleiding was een incident bij een ziekenhuis. “We waren op bezoek bij mijn zoon, die net was geopereerd”, vertelt Alice. “Ik had iets in de auto vergeten. Sam zou het even voor me halen. Ik gaf hem de autosleutels mee. Toen hij die in het slot stak, vroegen twee surveillerende agenten of hij zich kon legitimeren. Alsof hij aan het inbreken was! Hoewel het incident met een sisser afliep, was dit voor Samoedja de laatste druppel. ‘Ik sterf liever in mijn eigen land, dan

In de rubriek ‘De buurvrouw’ portretteert Buiten de Boot iedere keer een gewone burger die zich belangeloos inzet voor mensen zonder papieren.

dat ik de rest van mijn leven als illegaal wordt opgejaagd’, zei hij tegen mij.”

Op het politiebureau in Winterswijk vertelde hij dat hij dakloos was zonder papieren. Kort daarna kon hij naar het detentiecentrum in Alphen aan de Rijn in afwachting van uitzetting. Na zeven maanden werd hij weer op straat gezet. Sam kocht een treinkaartje naar Winterswijk, terug naar Alice: “Een contactpersoon bij de Internationale Opvang voor Migranten heeft toen geregeld dat Sam een plaats kreeg in vertrekcentrum Ter Apel.” Alice zoekt hem daar regelmatig op. “Met behulp van de IOM en het Rode Kruis zijn we bezig zijn familie op te sporen en de benodigde papieren te regelen.” Erg vlotten wil het niet. “Het Rode Kruis meldde dat Sams’ familie in Ivoorkust niet meer te traceren is. Dat komt hard aan. Alle ellende die hij heeft meegemaakt, komt weer naar boven.”

Ook de ambassade van Ivoorkust kon hem niet verder helpen en stuurde Sam door naar het consulaat in Sierra Leone, vanwege zijn accent. “Dat heeft hij van zijn vader, die afkomstig is uit Sierra Leone”, vertelt ze. “Zelf is Sam Ivooriaan. Alleen moet hij dat nu met bewijzen kunnen aantonen.”

Vrienden en kennissen van Alice vragen haar wel eens waarom ze dit toch allemaal doet. In haar privéleven heeft ze al genoeg te verstouwen gehad. Vlak voordat ze Samoedja leerde kennen, verloor Alice haar man. In de jaren daarna moesten twee zonen in het ziekenhuis worden opgenomen en kreeg haar dochter een naar auto-ongeluk. Ze geeft grif toe: “Het was af en toe ontzettend zwaar om Sam in huis te hebben.”

Geloof

Gelukkig krijgt ze ook hulp. Van haar eigen huisarts bijvoorbeeld, die gratis zorg verleende toen Sam op een avond met diepe snijwonden bij haar op de stoep stond; hij was in glas gevallen en kreeg meerdere hechtingen. Steun en inspiratie ontleent ze ook aan haar geloof, vertelt Alice. “Jezus zei ooit tegen zijn apostelen: ‘Al heb ik honderd schapen, als er één de kudde verlaten heeft, ga je op zoek totdat je hem gevonden hebt.’ Zo zie ik het ook. Je kunt niet de hele wereld redden, maar je kunt altijd proberen een iemand verder te helpen. Dat is wat ik doe met Samoedja.” ●

“JE KUNT ALTIJD PROBEREN EEN IEMAND VERDER TE HELPEN.”

Commentaar en landelijk nieuws

In de winter hebben we de behandeling van het wetsvoorstel ‘Ooit illegaal, nooit meer legaal’ tijdelijk weten stil te leggen. Maar precies hetzelfde voorstel staat nu wel in de visumrichtlijn voor de overzeese gemeenten Bonaire, St. Eustatius en Saba, waarover binnenkort besloten wordt. Een vergelijkbaar voorstel staat ook weer in het regeer- en gedoogakkoord.

In het voorjaar hebben we samen met *Defence for Children* en anderen bepleit dat uitgeprocedeerde kinderen niet op straat gezet mogen worden. Dat is (voorlopig) gelukt. De coalitie Geen Kind op Straat heeft inmiddels een notitie gepubliceerd waarin ook de alternatieven benoemd worden. We gebruiken voorbeelden uit onze buurlanden, waar uitgeprocedeerde gezinnen niet op straat terecht komen.

De notitie verwijst ook naar de Terugkeerrichtlijn, een Europese Richtlijn waarmee illegaal verblijf bestreden moet worden. Volgens de Terugkeerrichtlijn moeten vreemdelingen eerst de gelegenheid krijgen het land zelfstandig te verlaten. Pas als ze dat niet doen, kan terugkeer afgedwongen worden. Voor kwetsbare groepen zoals kinderen en zieken moet hulp geboden worden terwijl ze bezig zijn hun terugkeer te regelen. Dat betekent dat ze opvang moeten houden en slechts onder strenge voorwaarden in detentie mogen. Vreemdelingendetentie wordt wettelijk begrensd tot zes maanden, in individuele gevallen te verlengen tot maximaal achttien maanden. Gedwongen terugkeer wordt gecombineerd met een Europees inreisverbod, waardoor inreis met een visum of MVV (Machtiging Voorlopig Verblijf) onmogelijk zal worden.

Het Europese Hof van Justitie in Luxemburg wordt steeds belangrijker om de humaniteit van het vreemdelingenbeleid te bewaken. Voor migratie van gezinsleden heeft het Hof in het voorjaar besloten dat de inkomenseis van 120 procent, die door Verdonk is ingevoerd, niet meer mag. Die is dus teruggedraaid. Intussen worden wel nieuwe barrières voor de toelating ingevoerd: de taaltoets wordt aange-

Trossen LOS!

Een radertje

De cliënt, een zwaar en zwetend man, leek wel wat op de chefcipier uit de film *Midnight Express*. Hij was in Noord-Irak politieman geweest, eerst onder Saddam Hussein en later onder het Koerdische zelfbestuur. Geen aardige politieman misschien, maar ook niet iemand van wie je de indruk kreeg dat hij kniediep door het bloed was gegaan. Sinds eind jaren '90 woonde hij in Nederland en wilde zich onderhand laten naturaliseren. Dat had hij beter niet kunnen doen, want de IND trok zijn oude asioldossier weer uit de kast en vond nu dat hij eigenlijk een grote boef was. Cliënt was indertijd bij een nachtelijke patrouille gestuit op een verdacht figuur, die met twee handgranaten op zak aan de deur van een drankzaak stond te frunniken. Arrestatie volgde, de rechter-commissaris besloot dat hij een terrorist was: een zaak voor de veiligheidsdienst. Cliënt moest hem daar maar even afleveren. Later heette het dat de bommenlegger in spé was doorgeslagen – en doodgeslagen; zijn vriendjes kwamen verhaal halen en cliënt nam de wijk naar Nederland. Een mensenrechtenschender, oordeelde de IND. Gevolg: geen Nederlands paspoort en zijn verblijfsvergunning mocht hij meteen ook inleveren. Het verweer dat hij gewoon zijn werk deed en verder niets te willen had, werd als een beroep op het infame *Befehl ist Befehl* van de hand gewezen.

Wie onder een dubieus regime dient, heeft al vlug de schijn tegen. Maar wat te denken van een overheid die zich twaalf jaar na dato bedenkt en een radertje uit de machine pulkt om het alsnog over de grens te gooien?

Het dossier van cliënt ligt nu bij de rechtbank. Gevraagd wat hij zou doen als hij zijn zaak zou verliezen, zei hij dat hij dan zijn oude functie in Irak maar weer zou oppakken. Niet van harte, maar hij moet toch eten en voor een politieman is er altijd wel een plekje vrij, wie er ook aan de macht is. ●

Mr. Willem Boelens werkt als advocaat bij Schoolplein advocaten en is gespecialiseerd in asiel- en vreemdelingenrecht.

Rechter vindt Wet arbeid vreemdelingen toepasbaar op humanitair werk

Boete Grenzeloos maakt vrijwilligersprojecten strafbaar

Niet alleen als je mensen zonder verblijfsvergunning zwart voor je laat werken, loop je risico. Ook als mensen vrijwillig meehelpen aan activiteiten, loop je kans op een politie-inval, opsluiting van medewerkers en een hoge boete.

Door Margreet Jenezon

De ontmoetingsplaats voor mensen met en zonder papieren, restaurant Grenzeloos, een project van solidariteitsorganisatie STIL uit Utrecht, verloor afgelopen juli het beroep dat ze had ingesteld tegen de veroordeling en boete van 24.000 euro. Die werd opgelegd nadat de Arbeidsinspectie en de vreemdelingenpolitie in april 2007 een inval deden in café Averechts, waar Grenzeloos al acht jaar lang elke dinsdag plaatsvond. De Utrechtse rechter vond de veroordeling en boete terecht. Wel werd de boete vijf procent lager wegens termijnoverschrijding.

De rechter noemde het restaurant tijdens de zitting een 'sympathiek project' waar STIL 'niets kwaads mee in de zin had'. De gemachtigde van de Arbeidsinspectie (Sociale Zaken) stemde daarmee in. Het stond dan ook niet ter discussie of sprake was van uitbuiting of concurrentievervalsing, waar de Wet Arbeid Vreemdelingen (WAV), waar het hier om gaat, tegen gericht is. Die misstanden waren hier duidelijk niet aan de orde. Ook erkende de rechter dat de WAV niet bedoeld is om vrijwilligerswerk aan te pakken. Hij was ervan op de hoogte dat in Averechts slechts vrijwilligers werkten en dat geen van beide non-profitclubs financieel voordeel behaalde.

Toch werd oplegging van de maximumboete

van 8000 euro per kok, en eenzelfde boete voor café Averechts, niet als onrechtmatig gezien. De wet is zo ruim geformuleerd dat dit als werk beschouwd kon worden. Of sprake was van betaling of niet, doet er niet toe. STIL is het niet met de rechter eens en gaat in hoger beroep.

'Beroerde uitspraak'

'Beroerd' noemt PvdA Kamerlid Hans Spekman de uitspraak. Hij werkte ooit zelf als vrijwilliger in café Averechts en was tevens wethouder in Utrecht in de beginjaren van het restaurant. "Als ik mocht beslissen, zou ik het nooit veroordelen, want er was geen sprake van uitbuiting. De boete vind ik heel fors, want Grenzeloos had geen commerciële intenties en was niet bedoeld om mensen hun brood mee te laten verdienen."

Hij verwacht niet dat zoiets snel nog eens zal gebeuren, maar raadt collega-organisaties in het land aan om gedoogafspraken te maken met lokale bestuurders. Ook Marry Mos, fractievoorzitter van GroenLinks in Utrecht – de partij die vroeger eetvergaderingen hield bij Grenzeloos en nu in het college zit – verwacht niet dat op andere plaatsen nu ook invallen komen. "Er is een goede samenwerking tussen gemeente en regionale fraudeteams. Dat houdt in dat ze afblijven van plaatsen die de gemeente gedooft."

Volgens STIL was in 2007 ook sprake van een

FOTO © MERLIN DALEMAN

gedoogsituatie hoewel zonder afspraken zwart op wit. Dat was een van de redenen dat er na de inval luid protest klonk vanuit de gemeenteraad. De gemeente Utrecht besloot dan ook de boete voor te schieten. STIL kreeg dat jaar voor het eerst gemeentesubsidie. STIL kon die boete onmogelijk ophoesten uit 'geoomerkte' donaties en subsidie bestemd voor humanitair werk.

Mos, leider van de grootste partij in Utrecht, wil zich inzetten 'om te zorgen dat dit soort plaatsen zich kan blijven realiseren'. "Het is belangrijk dat er plekken zijn waar mensen

zich veilig kunnen voelen, zichzelf kunnen zijn en niet steeds om zich heen hoeven te kijken", vindt zij.

Spekman en Mos erkennen beiden dat gedoogafspraken geen garantie zijn. Ze verwachten dat lokale bestuurders minder controle hebben als er straks nationale politie komt, de wens van enkele rechtse partijen. Spekman: "Aansturen van de politie komt dan helemaal in Haagse handen." ●

* Op www.stil-utrecht.nl onder 'documentatie' is de uitspraak te vinden.

Toegang opvang voor mishandelde vrouwen zonder papieren enorm verbeterd

Mishandelde vrouwen dubbel de klos

Sinds een jaar zijn de mogelijkheden voor mishandelde vrouwen zonder verblijfsvergunning enorm verbeterd. Zij hebben veel betere toegang tot opvanghuizen, maar nog steeds kunnen ze daar niet altijd terecht. Dan zijn ze 'dubbel getroffen': ze staan op straat en krijgen geen uitkering.

Door Margreet Jenezon

Sinds juni 2009 kunnen vrouwen die wegens mishandeling hun partner verlaten en geen verblijfsvergunning hebben, makkelijker in de vrouwenopvang terecht. Voorheen kon dat vaak niet, omdat geen financiering voor hen mogelijk was. Ook was er onvoldoende doorstroom, omdat ze geen recht hadden op een woning en werk of bijstand, zodat ze erg lang in opvanghuizen bleven hangen.

Die toegang is nu verbeterd, omdat ze recht hebben op een uitkering vergelijkbaar met die van asielzoekers, de zogenoemde Rvb: Regeling verstrekkingen bepaalde categorieën vreemdelingen. Ze moeten dan wel een aanvraag voor een verblijfsvergunning doen bij de IND en in de vrouwenopvang verblijven.

Ze kunnen daar echter nog steeds niet altijd terecht. De vrouwenopvang kampt met een groot gebrek aan plaatsen voor vrouwen met én zonder verblijfsvergunning of Nederlands paspoort. Ook blijft de langzame doorstroom voor vrouwen zonder verblijfsvergunning een drempel en is er nog steeds een gebrek aan

kennis van hun mogelijkheden bij sommige instellingen.

Deze vrouwen zijn 'dubbel getroffen', legt Liesbeth van Bommel uit. Ze staan op straat en hebben ook geen recht op een Rvb-uitkering. Van Bommel werkt bij de Federatie Opvang, de landelijke koepel van opvanginstellingen. Die heeft een enorme lobby gevoerd voor toegankelijkheid van de opvang voor deze groep. Jarenlang wezen opvanghuizen de politiek op het probleem dat vrouwen zonder papieren daar moeilijk terecht konden.

Hoewel er nu enorm veel verbeterd is, 'kunnen we nog niet achterover leunen', zegt Van Bommel. "We hebben geïnvesteerd in regelgeving. Nu moeten we investeren in deskundigheid en capaciteit."

Specialisten bij de IND

Hoewel er geen cijfers bekend zijn, vertellen hulpverleners dat de meeste vrouwen die zonder papieren in de opvang terecht komen, nu een verblijfsvergunning krijgen. Dit komt ook omdat de IND nu specialisten voor dit soort 'gender-zaken' heeft ingezet, die intensief

samenwerken met de vrouwenopvang. Onbekend is hoeveel vrouwen er niet in de opvang terecht kunnen en hoeveel daarvan uiteindelijk een verblijfsvergunning krijgen. Laura Bosch van het Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt LOS, die zich bezighoudt met opvang van ongedocumenteerde vrouwen, vertelt dat zij in de afgelopen vijf maanden vijf keer gebeld is door hulpverleners dat het niet lukte een mishandelde vrouw in de opvang te krijgen. Ook kon bijvoorbeeld een mishandelde Thaise vrouw alleen twee weken opvang krijgen. Bosch heeft evenals Van Bommel geen cijfers.

Bosch belde veel opvanghuizen af. Volgens haar is het 'heel wisselend', hoe huizen met opvangverzoeken van deze groep omgaan. "Sommige opvanghuizen willen of kunnen bijvoorbeeld alleen maximaal twee vrouwen zonder papieren toelaten. Ook komt het nog steeds voor dat de mensen die de intake doen niet weten welke mogelijkheden en rechten de vrouwen hebben en dat daarom 'nee' wordt gezegd." Bosch is het met Van Bommel eens dat er veel verbeterd is, maar dat nog een hoop nodig is: meer opvangplekken voor vrouwen met en zonder papieren en meer kennis. ●

Rvb

De Regeling verstrekkingen bepaalde categorieën vreemdelingen, afgekort Rvb, is onder andere bestemd voor vrouwen die mishandeld zijn en geen verblijfsvergunning hebben. Vrouwen hebben alleen recht op een Rvb-uitkering als ze in de vrouwenopvang verblijven.

Vrouwen die een afhankelijke verblijfsvergunning hebben en nog geen drie jaar bij elkaar zijn (in Nederland), kunnen als ze wegens mishandeling hun man verlaten om 'voortgezet verblijf' vragen, ze hebben dan recht op een bijstandsuitkering. Vrouwen die al wel drie jaar een afhankelijke verblijfsvergunning hebben en hun partner verlaten, hebben recht op een zelfstandige verblijfsvergunning.

LIESBETH VAN BOMMEL

Organisatie in beeld: Stichting Respons in Leeuwarden

Criminele asielzoekers krijgen hulp van Respons

De 'ongewenst verklaarden' is een groep uitgeprocedeerde asielzoekers waar weinig hulpverleners en steungroepen hun vingers aan branden. Het betreft mensen die één of meerdere keren een strafbaar feit hebben gepleegd en daarom per omgaande het land moeten verlaten. Stichting Respons in Leeuwarden is een uitzondering: zij zet zich systematisch in voor deze groep. Een interview met Harry van der Snee, al veertien jaar de motor van Respons.

Door Margreet Jenezon

"Het gaat in ons geval om zo'n 20 tot 25 mensen uit alle windstreken, momenteel vooral mannen tussen de 20 en 35 jaar, veelal uit Noord-Afrika of Oost-Europa. Wij kijken niet naar de categorie maar naar de persoon, het individu. Als ze bij ons komen stellen we eerst de concrete situatie vast met de 'cliënt': wat zijn de reële mogelijkheden, onmogelijkheden, wat zijn je kansen, welke concrete problemen heb je en wat kunnen we daar samen aan doen."

Dan komt er een stroom van voorbeelden: een ex-kindsoldaat uit Sierra Leone, Algerijnen die geen kant uit kunnen, mensen uit een van de Kaukasische republieken, die voor de zoveel-

ste keer geweigerd worden door hun land van herkomst.

"Het zijn bijna allemaal mensen die aan hun lot worden overgelaten, ze zijn zelf niet meer in staat uit hun problemen te komen. Wij zien mensen die lijden, die binnen het systeem onvoldoende geholpen worden."

Positief

"Het is ons gelukt om voor slachtoffers van vrouwenhandel alsnog een verblijfsvergunning te regelen. Een aantal Algerijnen heeft alsnog een laissez-passager, een toestemming om terug te keren, gekregen. Bij sommigen is het overduidelijk dat psychische stoornissen ten grondslag liggen aan hun gedrag: wij regelen dan samen een goede therapie. En het

lukt soms om iemand van zijn verslaving af te helpen."

"En dan zijn er ook nog de heel erg schrijnende gevallen: er is bijvoorbeeld iemand die schizofreen is, aan aids lijdt en geen enkel zelfinzicht heeft. Voor zo iemand kun je er eigenlijk alleen maar zijn. Soms lukt het ook met onze hulp niet, dan gaan ze na hun detentie weer geweld gebruiken. Dat is voor ons: einde van het verhaal."

Harry is redelijk tevreden over het resultaat van al de inspanningen. "Voor driekwart van de mensen kunnen we wat betekenen." Dat 'betekenen' houdt ook in het geven van leefgeld, het regelen van een dak boven het hoofd voor kinderen en hele gezinnen.

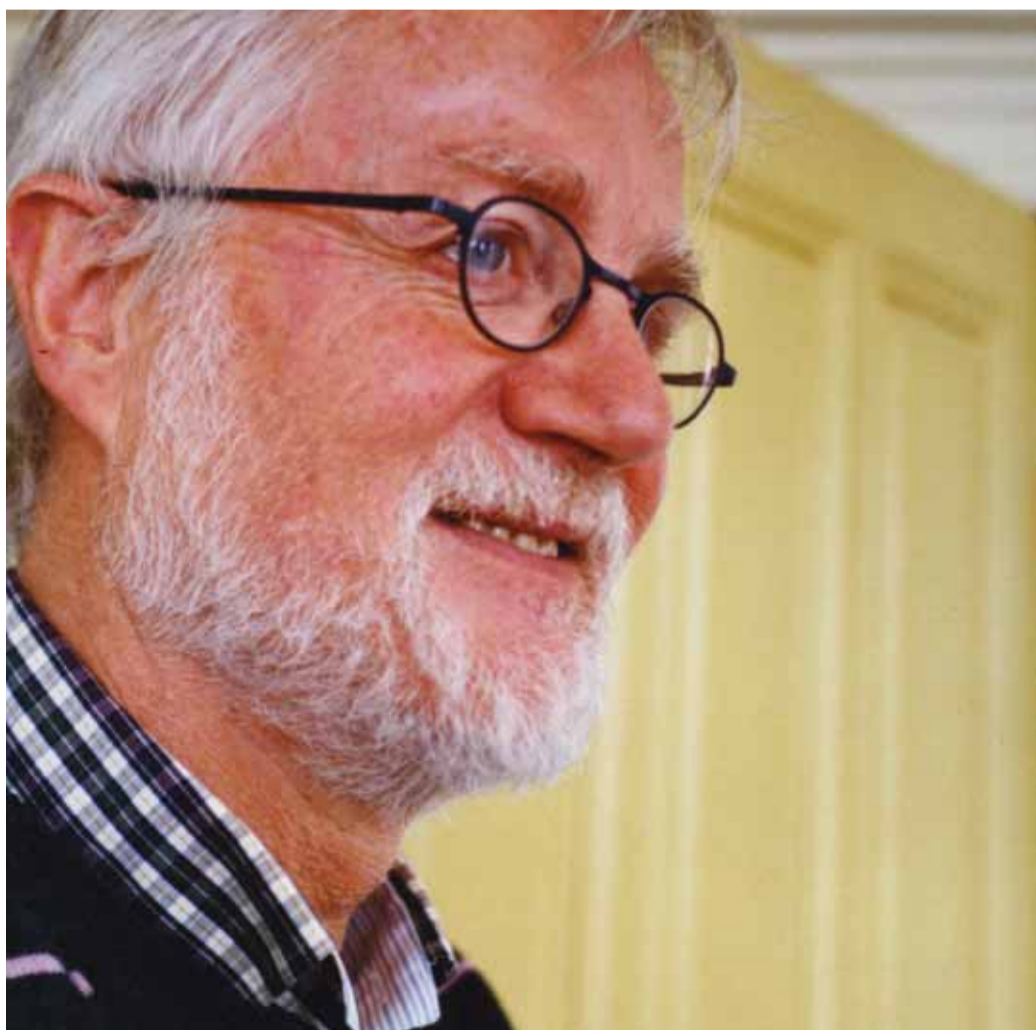
We komen te spreken over de relatie van Respons met de overheid.

"Kijk, er moet een wet en een systeem zijn, en als overheid moet je kunnen handhaven, en ook middelen hebben om te handhaven. Maar repressie is volgens ons het ultieme middel: kijk eerst naar andere middelen, je moet ook helpen, je moet kijken naar de totaliteit van de problematiek van de 'ongewenste' vreemdeling. Op die basis werken we samen met de reguliere hulpverlening, met de lokale politie, en als het moet met de Dienst Terugkeer en Vertrek en de Vreemdelingenpolitie. Maar repressie is meestal volstrekt zinloos: het leidt uiteindelijk alleen maar tot nieuw crimineel gedrag."

Conferentie

"Vorig jaar hebben we een conferentie gehouden met iedereen erbij die met de problematiek van de 'ongewensten' te maken had. Drie van onze cliënten deden hun verhaal, vanuit de vreemdelingendienst en de politie was er commentaar en daarna was er een zinnige gedachtewisseling. Maar helaas: het repressieve gedrag van justitie is niet veranderd. Mensen met pechdossiers, verslaafden, mensen die stelen omdat ze moeten overleven: ze worden nog steeds als criminelen behandeld in plaats van ze een perspectief te bieden."

Binnenkort stopt hij ermee. Hij gaat dan als vrijwilliger verder aandacht vragen voor deze groep. "Ik weet het, met deze groep kan ik niet aan de weg timmeren. Het zijn vaak geen lieverdjes, hebben geen aibaarheidsfactor zoals kinderen van uitgeprocedeerde asielzoekers. Maar het systeem waarin ze gevangen zitten is vaak te rigide. We kunnen er in ieder geval menselijkheid tegenover stellen." ●

HARRY VAN DER SNEE: "REPRESSIE IS VOLSTREKT ZINLOOS." FOTO © MARGREET JENEZON

COLOFON

[buiten de] BOOT is een uitgave van LOS (Stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt) en verschijnt drie keer per jaar.

Stichting LOS ondersteunt individuen en organisaties die mensen zonder verblijfsvergunning ('ongedocumenteerden') helpen. [buiten de] BOOT wordt op aanvraag toegestuurd naar individuele donateurs en instellingen.

DONATEUR WORDEN?

Als donateur van Stichting LOS steunt u de activiteiten van Stichting LOS die de rechten van de ongedocumenteerden in Nederland op de agenda houdt van de lokale en landelijke politiek.

Voor € 20,- per jaar ontvangt u driemaal per jaar [buiten de] BOOT. Maak uw bijdrage over op rekeningnummer 9552448 ten name van Stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt, Utrecht onder vermelding van donateur en uw adres en u ontvangt driemaal per jaar [buiten de] BOOT. U kunt ook een mail sturen naar info@stichtinglos.nl. Grotere bijdragen zijn altijd welkom.

Stichting LOS
Kanaalstraat 243
3531 CJ Utrecht
030 2990222
info@stichtinglos.nl
www.stichtinglos.nl

MEDEWERKERS AAN DIT NUMMER

Rian Ederveen, Margreet Jenezon, Mieke Kox, Rian Roegholt
OPMAAK en ONTWERP
Nils Buis, Om tekst en vorm, Utrecht
BEELDREDACTIE
Jan Kees Helms
EINDREDACTIE
Bram van der Velde
DRUK
Drukkerij Pascal, Utrecht

Deze editie wordt mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van Emmaus Haarzuilens en het Ana María Fonds Algemeen Nut

ANA MARÍA FONDS

Deze krant is gedrukt op Lumi Silk, FSC-gecertificeerd papier afkomstig uit verantwoord gekweekte bossen.